

Українська мова

Урок № 40

Тема: Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини

Мета: формування компетентного мовця, що навчається засобами мови пізнавати світ.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів: - знання складова: знає про паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 і 2-ї особи дієслів; - діяльнісна складова: уміє працювати з тестами; пов'язати вивчене з практичною діяльністю; проводить рефлексію власної діяльності з погляду додержання морфологічних норм; - ціннісна складова: виявляє інтерес до проблем мовлення, прагне вдосконалювати власне мовлення, збагачувати свій словниковий запас.

Тип уроку: урок засвоєння нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Записати подані слова і поставити в них наголоси.

Нести, вести, фаховий, колесо, новий, мережа, асиметрія, середина, фольга, разом, дрова, кропива, витрати, лате, котрий, кухонний, феномен, черговий, отаман, Покрова, ненависть, бовтати, ремінь, циган.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Креативна студія.

У теле- чи радіорекламах часто можна почути такі вислови: «Відтягнись зі смаком!», «Відірвись на всі сто!», «Живи красиво!», «Не гальмуй — снікерсуй!», «Запрошуємо у світ щастя і гармонії». Поміркуйте, що це за вислови. Чи стосуються вони мовного етикету?

Згадайте або запропонуйте свої варіанти гасел, які використовуються в рекламі. Використати дієслова у формі наказового способу.

Завдання. Прочитати пари слів. З'ясувати відмінність між ними в значенні та в ознаках дієслівних форм. Пояснити особливості творення цих дієслів. Скласти речення з цими парами дієслів.

Журімося — журимося, борімося — боремося, учімося — учимося, терпимо — терпіли б, беремо — взяли б, співаймо — співали б, малює — хай малює.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ, ЗАВДАНЬ УРОКУ

У наказовому способі дієслова змінюються за особами й числами.

1-ша особа множини має закінчення -імо (-ім), -мо: *творімо (творім), летімо (летім), просімо (просім), ведімо (ведім); лікуймо, порадьмо, станьмо, ляжмо;*

2-га особа множини характеризується закінченнями -іть, -те: *творіть, летіть, просіть, ведіть; лікуйте, порадьте, станьте, ляжте.*

Число	Особа	Закінчення	
множина	1-ша (ми)	-імо(ім)	-мо; -ьмо
	2-га (ви)	-іть	-те; -ьте
		мають	
		• під наголосом: тремтімо (тремтім), тремтіть; • з наголошеним префіксом ви-: витрімо (витрім), витріть; • у дієсловах із суфіксом ну-: збагнімо (збагнім), збагніть; • у дієсловах з основою на -р, -л після приголосного: закреслімо (закреслім), закресліть	• після голосних: ріжмо, ріжте; • після букв б, п, в, м, ф, ж, ч, ш, щ, р: повірмо, повірте; • після букв д, т, з, с, л, н, які позначають м'які звуки: гляньмо, гляньте

Дієслово **їсти** має такі форми наказового способу: їжмо, їжте.

Від дієслів **могти, хотіти, бачити** наказовий спосіб не утворюється.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Прочитати поезію І. Драча. У чому, на вашу думку, складність і неповторність учительської професії? **Виписати дієслова, визначити їх вид, час, особу.**

Утворити всі форми наказового способу.

Болять майбутнім, школо, твої груди —
 Нехай святиться твій простий поріг!
 Це вчителі, найкращі наші люди,
 Готують старт для всіх крутих доріг.
 Так, Вчителю, вже істина ця сива,
 Хай все в книжках — хіба ж в книжках усе?!
 Бо неповторність людська, як росина,
 Всеможне сонце в крихточці несе.
 Неси, як пташку, мрію їм безсонну,
 Щодня їм поклювати дай зерна
 І в корінці пізнай шумливу крону,
 Щоб в небі вкорінилася вона.
 Це вчителі, найкращі наші люди,
 Плекають нас для всіх крутих доріг.
 Болять майбутнім, школо, твої груди —
 Нехай святиться твій простий поріг!

(І. Драч)

Виконати тести.

1. Граматично правильне продовження речення «Виходячи з дому, ...» подано в рядку

- А я мружився від яскравого сонця.
- Б мене засліпило яскраве сонце.
- В мені стало холодно.
- Г захлопнулись двері.
- Д у мене впала сумка.

2. Разом слід писати всі складні іменники в рядку

- А екс/чемпіон, зірви/голова, напів/провідник
- Б орг/відділ, учитель/словесник, живо/пис
- В праце/люб, метео/служба, сімдесяти/річчя
- Г проф/спілка, відео/телефон, 40/метрівка
- Д авто/стоп, багато/тиражка, віце/прем'єр

3. Установіть відповідність між іменниками та відмінами, до яких вони належать.

1 перша	А Петро, відро, кінь, стіл
2 друга	Б теля, курча, дівча, тім'я
3 третя	В тінь, вуаль, синь, міць
4 четверта	Г Лубни, Карпати, ножиці, канікули
	Д миша, хвиля, сирота, яблуна

4. Ступені порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка

- А далекий, золотий, дорогий, близький
- Б пізній, сухий, солонуватий, залізний
- В молодий, крижаний, добрий, новий
- Г гарний, високий, великий, сміливий
- Д срібний, зручний, глухий, буряковий

5. Подвоєння літери *и* відбудеться у слові

- А священ..ий Б піщан..ий
- В дерев'ян..ий
- Г склян..ий
- Д полив'ян..ий

6. Правильно поєднано числівники з іменниками в рядку

- А два з половиною років
- Б два тижня
- В нуль цілих і дві десятих секунди
- Г два яйці
- Д півтора тонни

7. Усі займенники стоять у формі давального відмінку в рядку

- А мені, він, якийсь, щось
- Б вона, тобі, моїй, нічого

В їй, якомусь, ніякому, йому
Г нашому, твій, я, будь-хто
Д кому, котрому, чим, чого

8. Форму наказового способу має дієслово у словосполученні

А терміново подаймо звіт
Б терміново подають звіт
В терміново подаємо звіт
Г терміново подати звіт

9. Помилку в особових закінченнях дієслів допущено в реченні

А З-під капелюха дивлються зчервонілі від сліз очі.
Б Серце моє розхристане крізь віки гряде, і голосить, і радується.
В Вкривається багрянцем клен.
Г І все-таки вона обертається!

10. Правильно утворено форму наказового способу дієслів у рядку

А допоможете
Б хай працюймо
В радіємо
Г підготуйтеся

11. Помилку в особових закінченнях дієслів допущено в реченні

А Тоді думається про минуле, мріється про майбутнє.
Б Летиш і милуєшся всім: сріблястою нехворощю, лісосмугами.
В Ти дивишся на сніг і чуєш його тонкий запах.
Г До Бога не підскочеш, в землю не провалешся.

12. Неправильно побудовано речення

А Побачивши в магазині нову енциклопедію, я захотів її переглянути.
Б Ще не ходячи до школи, мама читала мені вірші Марійки Підгірянки.
В Слухаючи доповідь однокласниці, ми робили деякі нотатки.
Г Створюючи виставку, режисер суттєво осучаснив текст п'єси.
Д Покидаючи рідний свій край, нащо їде козак за Дунай?

V. Підсумок уроку

Сьогодні на уроці я дізнався (лась), що...
Набуті знання мені знадобляться, щоб...

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Повторіть теоретичні матеріали.